

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 49/2026 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om jordbrukarnas rättsskydd i förhållande till de skador som vitkindade gäss orsakar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 49/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Timo Mehtälä /cent:

Vilka åtgärder ämnar justitieministeriet och justitieministern vidta för att jordbrukarnas rättsskydd ska tillgodoses,

är det i enlighet med rättsstatsprincipen att en livskraftig fågelart får orsaka stora materiella förluster för jordbrukare utan att jordbrukarna har någon rätt att ingripa i situationen och

hur förhåller sig justitieministeriet och justitieministern till att man i Finland tolkar EU:s fågeldirektiv i fråga om vitkindade gäss på ett annat sätt än till exempel i Sverige och Estland, som också drabbas av problemet med vitkindade gäss?

Som svar på spørgsmålet framför jag följande:

Det skriftliga spørgsmålet har översänts till miljöministeriet, som är det ministerium som ansvarar för naturskyddslagen och fågeldirektivet.

Petteri Orpos regering insåg detta problem redan under regeringsförhandlingarna och skrev därför in i regeringsprogrammet: ”Onödiga jaktbegränsningar i fråga om livskraftiga arter, såsom storskarv och vitkindad gås, slopas och arterna överförs till att omfattas av jaktlagen. Samtidigt ser man till att näringsidkare får en rättvis ersättning för skador. Regeringen verkar för att arterna tas bort från fågeldirektivets förteckning över strikt skyddade arter. Kött av fåglar som omhändertagits med stöd av dispens ska kunna utnyttjas.”

Omhändertagandet och nyttoanvändningen av vitkindade gäss och storskarvar som skjutits med dispens avgörs bäst genom att inkludera vitkindad gås i jaktlagen. På detta vis genomförs den lösning som förutsätts i riksdagens skrivelse (RSk 42/2022 rd) för utnyttjande av arterna i fråga.

Mandatperioden för arbetsgruppen för överföring av vitkind gås och storskarv började den 16 maj 2024 och upphörde den 15 november 2024. I arbetsgruppens slutbetänkande föreslogs det inte att arterna i fråga ska överföras till jaktlagen. Miljöministeriet lämnade en avvikande mening om detta och upprepade att arterna i fråga enligt regeringsprogrammet ska överföras till jaktlagen. Miljöministeriet har som alternativ lösning föreslagit att vitkindad gås och storskarv överförs till jaktlagen i egenskap av viltarter men att ersättningarna för vitkindade gäss fortsättningsvis ska betalas av miljöministeriets förvaltningsområde genom lagen om förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur. Detta skulle genomföra föresatsen i regeringsprogrammet om rättvisa ersättningar till näringsidkare. För skador som orsakats av storskarv betalas för närvarande inga ersättningar. Överföring av arterna till jaktlagen hör till jord- och skogsbruksministeriets befogenheter. Samarbetet mellan jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet för att överföra vitkindad gås och storskarv till jaktlagen fortsätter. För närvarande bereds ändringen av jaktlagen vid jord- och skogsbruksministeriet och ändringen av lagen om förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur vid miljöministeriet.

I Finland har rättsinstanserna tolkat fågeldirektivet på basis av klagomål över beviljade dispenser. Till exempel i Sverige finns inte någon rätt att överklaga dispens. Nationellt sett anser förvaltningsdomstolen på basis av Naturresursinstitutets utredning att fördrivning av vitkindad gås med knallpatroner, som en annan tillfredsställande lösning, är lika effektivt som att skjuta fåglarna. Med anledning av detta är det för närvarande inte möjligt att skjuta vitkindad gås. Tillståndsmyndigheten beviljar fortfarande dispens för skjutning av storskarv. När lagstiftningen bereds beaktas åtgärder i andra EU-länder för att lösa motsvarande problem.

Utöver överföringen av arterna inom den nationella lagstiftningen förutsätter en lösning på de skador som vitkindad gås och storskarv orsakar påverkan på EU-nivå. I fågeldirektivet är vitkindad gås upptagen på bilagan över de striktast skyddade arterna (för vilka Natura-områden ska upprättas) och storskarven är i sin tur inte upptagen på bilagan över arter som får jagas. Skadorna som orsakas av vitkindad gås och storskarv och situationen i Finland har tagits upp vid flera möten mellan miljöministeriet och kommissionen samt med andra medlemsländer. Påverkansarbetet för att överföra arterna till rätt bilaga bedrivs på alla tänkbara nivåer, från tjänstemannanivån till den politiska nivån. På den politiska nivån har ministern till exempel haft möten med kommissionen och bilaterala möten med ministrar från andra medlemsländer. EU-påverkan som gäller vitkindad gås och storskarv genomförs aktivt på basis av E-skrivelsen om revidering av fågeldirektivet (E 11/2025 rd) i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet och statsrådets kansli.

Helsingfors 19.3.2026

Miljö- och klimatminister Sari Multala